

MÅTTSUNDARN

Medlemsblad från

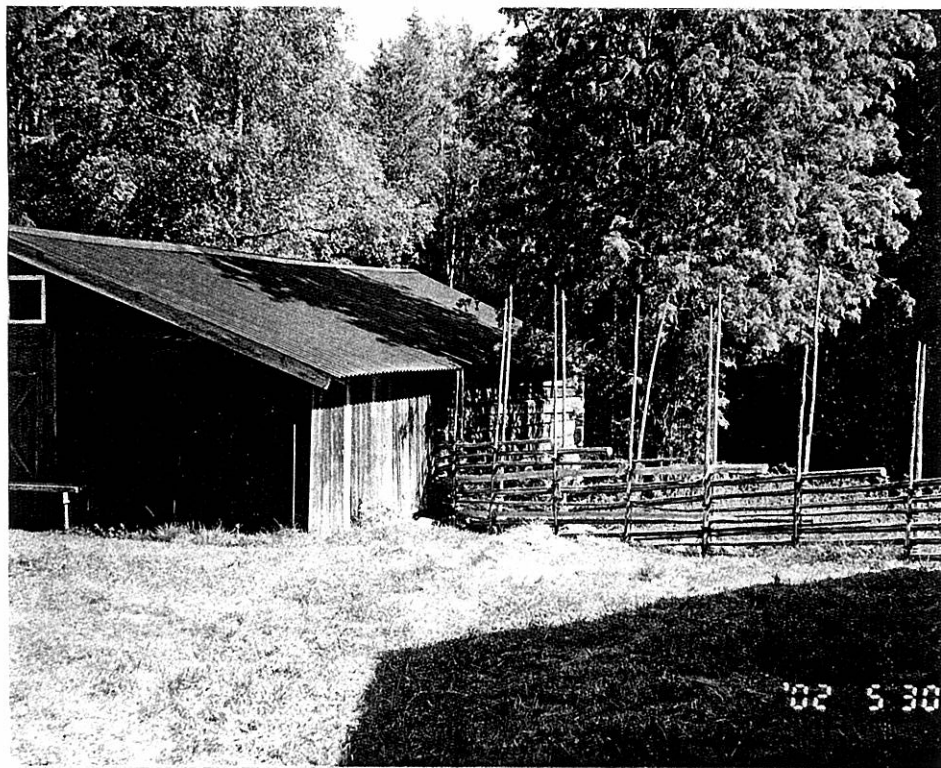
MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Nr 13

Årgång 7 2002

Tidningen delas ut gratis till alla hushåll i Måttsund.

Priset för övriga 20:-

Stjihågan på Innerbyns fåbodvall.

INNEHÅLL:

Innehållsförteckning - Styrelsens sammansättning	sid 2
Redaktören har ordet	sid 3
Måttsundsskolan har egna bin	sid 4
Byakavalkad - Fotokavalkad	sid 7
Aktivitetshall i Måttsund	sid 11
Gärdesgården på fäbodvallen	sid 12
Stänga ute och stänga inne	sid 14
Bystämman och jorddelningsreformer	sid 16
Ett gammalt foto	sid 18
Måttsunds historia: Hemman nr 11	sid 20
Kusinmöte i Måttsund	sid 29
Ny i byn	sid 32
Sörbyarna - ett fotbollslag	sid 33
Traditioner	sid 34

Måttsunds Intresseförenings styrelse:

Måttsunds Intresseförenings styrelse:			tel.
Thomas Sandberg	ordförande	Myrbacken 11	341 43
Tomas Lejon	v. ordf.	Sörsundet 69	341 70
Eva Lundström	sekreterare	Skogsbrynet 25	341 49
Karin Vilhelmsson	kassör	Kläppvägen 14	342 52
Carina Avergren	ledamot	Gultmalvägen 43	342 76
Maria Palmgren	ledamot	Gultmalvägen 7	341 72
Peter Frykenfeldt	ledamot	Kläppvägen 37	340 22
Solveig Engström	suppleant	Långbackavägen 12	341 15
Ulrika Malmström	suppleant	Långbackavägen 41	342 13

Redaktör:

Ingrid Vikström Måttsunds byaväg 296 340 72
mailadress: ingrid.vikstrom@lulea.mail.telia.com

Webbredaktör:

Eva Lundström mailadress: eva.lundstrom@minpost.nu

Måttunds hemsida kommer du till via: www.mattund.com

På Luleå kommuns hemsida www.lulea.se och via Luleå landsbygd och Bvar i Luleå kan du läsa mer om Måttsund.

Maila eller skriv till Eva, om du har bidrag till hemsidan.

Redaktören har ordet

Som många säkert erfarit, hände det i sommar något med vår hemsida mattsund.net. Och när den försvann tog min korta mailadress samma väg. Nu har Eva jobbat fram en ny hemsida, som i skrivande stund inte är helt färdig men på god väg. Den nya adressen är www.mattsund.com. Liksom till denna tidning efterlyses bidrag och förslag på vad hemsidan ska innehålla.

Så var det Fotoarkivet. Jag efterlyser ännu flera foton. I samband med fotoutställningen på Måttsundsdagen märktes det, att det inte bara är jag som tycker att det är intressant att studera gamla foton. I denna tidning visas några från arkivet, däribland mittuppslagets vy över Måttsund från 1927. Jag hoppas att dessa ska inspirera flera att plocka fram foton ur gömmorna. Och skriv på baksidan av alla gamla foton som ni har, vad ni vet om dem, vilka personerna är, när de är tagna osv.!

Ingen har väl kunnat undgå att vi har fått ett stort antal anslagstavlor i byn. Varje grupp med brevlådor har nu en egen tavla. Ett fint initiativ som Intresseföreningen bekostat. Tavlorna har tillverkats av Thomas Sandberg och Jörgen Malmström. Tack till er båda!

Den sommar som vi har bakom oss lär gå till historien som en av de varmaste och soligaste på mannaminne. Semesterfirare och andra daglediga, till vilka undertecknad får räkna sig, har kunnat njuta utan att byta vistelseort, för solen har strålat varmare i Norrbottens kustland än på de flesta andra orter. Trots viss torka har också skördarna blivit bra liksom tillgången på bär. För jämt hundra år sen, 1902, var läget ett helt annat. Sommaren var ovanligt kall och regnig. Bönderna hade svårt att få in grödan och höbärgningen pågick ända tills frosten kom. Därtill kom vintern ovanligt tidigt.

Samma år föddes i Måttsund elva barn och trots att man väl kan tala om 1902 som ett nödår, kom samtliga att leva till vuxen ålder. Därtill lever än i dag en av dem, Berta Sundqvist, vars 100-årsdag jag skrev om i förra Måttsundarn. Innan året är slut har vi ännu en 100-åring att uppvakta. Men Edit Oscarsson hör inte till de elva, eftersom hon är född i Kallax. Födelsedagen är den 18 december och ett litet reportage från den kommer först i nästa nummer. Jag har blivit ombedd att från Intresseföreningen uppvakta henne med blommor och det ska jag gärna göra.

Ingrid Vikström

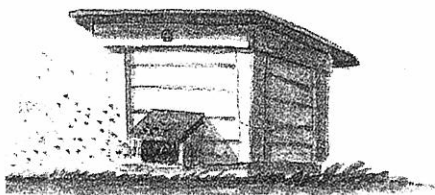
Måttsundsskolan har egna bin

Vi har två bisamhällen på skolan. Alla barnen turas om att sköta om bina (tillsammans med personalen). När drottningen i det ena samhället dog så födde bina upp en ny drottning. I år fick vi cirka 40 kilo honung av våra samhällen. När vi tog honungen från bina i höstas måste vi ge dem sockerlösning för att dom ska klara sig under vintern. Vi slungade honungen och sålde den på olika ställen.

I ett bisamhälle finns arbetsbin, drönare och en drottning. Alla arbetsbin är honor. Ett arbetsbi har olika arbetsuppgifter under ett liv. När det föds börjar det att vara städbi, då städar de i cellerna. Det finns också vaktbin, dom vaktar flustret så att inget annat kryp eller ett bi från en annan bikupa kommer in.

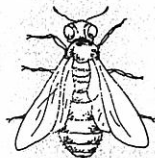
Ansgar har hjälpt oss och gett goda råd.

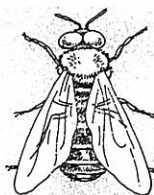
Genom flustret kommer bina in i kupan.

Drottning

Arbetsbi

Drönare

Man måste skydda ansikte och händer mot bisticke.

På våren far alla bin ut och rensflyger. Det betyder att dom flyger ut första gången och då bajsar dom. På sommaren flyger arbetsbina ut till blommor och samlar nektar och pollen. Det används till mat och så blandar bina det till honung. När bina ska hämta pollen stoppar de det i pollenkorgarna på bakbenen. Det fastnar också pollen på deras kropp. Nektarn suger dom upp med sin sugsnabel. Bina kan berätta för varandra var det finns mycket pollen att hämta och hur långt det är dit. Dom dansar för varandra så det ser ut som en åtta.

På våren flyger drottningen ut och parar sig. Hon parar sig bara en gång. Hanbina kallas drönare. Deras uppgift är att para sig med en drottning, men inte från det egna samhället. Vi tycker att det är kul med bin.

Paulina och Linnea

Vi tycker att det är kul med bin.

Byakavalkad

17 sörbyar har samlats för att gemensamt fira Luleå Kommun som i år utsetts till Årets Kommun. Kommunen gav oss 30 000: - som vi fick spendera och det gjorde vi så här:

Vi beslöt att vara i Måttsundsgården som visade sig vara perfekt för ändamålet. Den fick vi gratis låna av kommunen. Dagen började kl 12.30 med marknad och konstutställning från kreativa bybor, utomhusaktiviteter som kaninhoppstävling med 30 anmälda kaniner, provkörning av rallybil och hästridning för barnen.

Kl 14.00 startade första föreställningen med konferenciern Sven Persson från Ersnäs som presenterade barn från olika byar. Först ut var våra barn från Måttsund som sjöng sånger ur teatern Klas Klättermus som de uppträdde med i våras. Det är roligt att se alla barn som tycker om att stå på scen och gör det väldigt bra. Som tack för att de ställt upp fick varje barngrupp 1.000:-.

Sedan kom middagen som serverades i källaren vid dukade bord. Det var Bredträskheden som stod för maten och med hjälp av Alviks flickor 14 så kunde maten serveras på ett bra sätt. Flickorna har även bakat efterrätten till denna middag. Som varmrätt bjöds fläskfilé och potatisgratäng. Maten fick idel beröm av middagsgästerna.

Efter middagen började den andra föreställningen med vuxna på scen, men först skulle det koras en vinnare till tävlingen *"Sörbyarnas godaste mjukkaka"*. Under dagen har alla fått smaka och rösta fram den godaste mjukkakan. Det var sammanlagt 10 byar som kommit till tävlingen med sin mjukkaka. Gissa vem som vann? Det var vår egen tant Inga från Pärnösch som bakat och vann.

GRATTIS till dig Inga, vi tycker alla om din kaka!

Först ut på scen var Ersnäsrevyn och sen kom Kallax teatergrupp. Alvikskören, Holm Helmers singers från Ersnäs, Dansare från Ersnäs, en ljugarbänk som ljög allt vad de orkade och Lennart Öhlund från Kallax fick fart på publiken.

Som avslutning på dagen, och innan det var dags för ungdomarna att ta vid, fick vi se ett hejdundrande fyrverkeri där Pyrotekniska från Universitetet stod för pjäserna.

Sen var det dags för ungdomarna att lyssna på bandet "Enemi" med Malin Engström som presentatör och solist och det gjorde hon alldeles utmärkt som vanligt. Efter det var det diskjockeyn som stod för musiken, men det är inte lätt att anordna ungdomsdisco.

Sammanlagt uppskattar vi att ca 1700 besökare (vi trodde att ca 400 skulle dyka upp) kommit och gått under dagen. Under vissa stunder var det trångt både inne och ute på parkeringen.

Abetsgruppen bestod av Camilla Hansen, Luleå Kommun, som fick dra det tyngsta lasset och representanter från Intresseföreningar från olika byar. Från Måttsund var det jag Eva Lundström och Lena Åström som arbetat med detta från augusti. Ett stort arbete ligger bakom, där vi planerat och fixat i Måttsundsgården till en trivsamt miljö och tycker att det blev en dag att minnas och vi har lyckats samla 17 byar på ett ställe utan fejd.

Eva Lundström

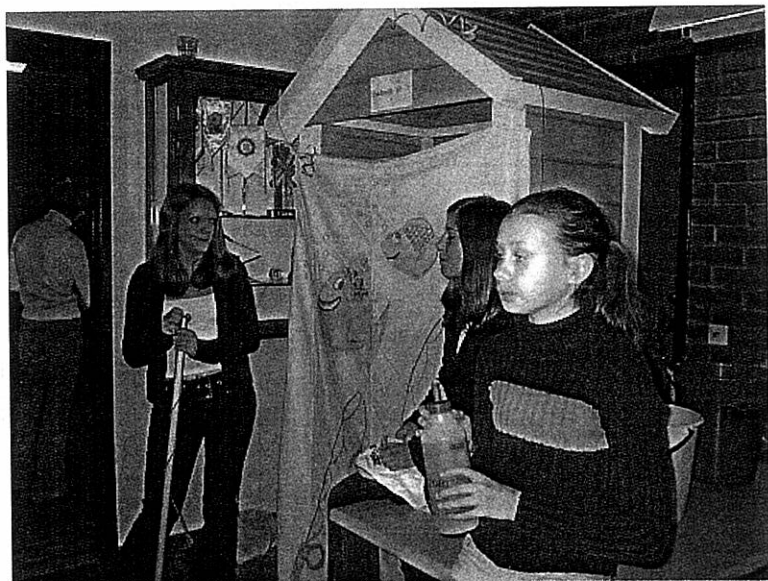
Fotokavalkad

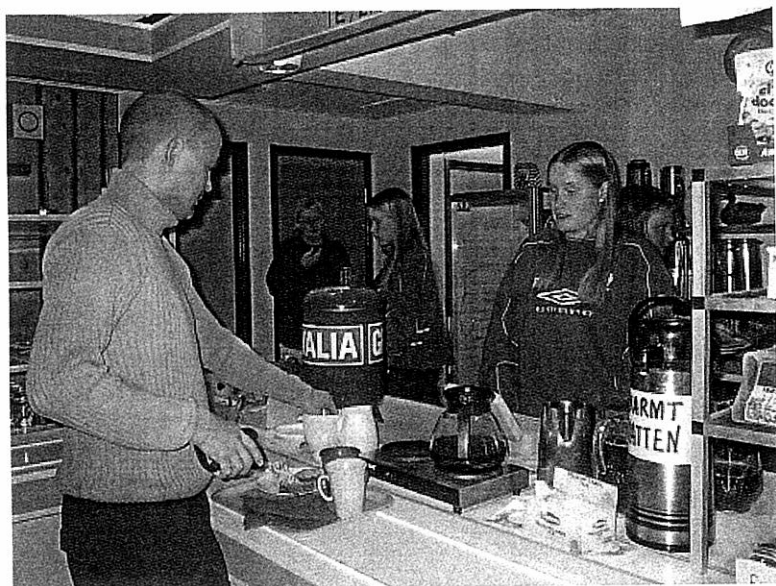
Tobias beundrar Sofies och Annelis konst.

Måttunds barn framför Klas Klättermus

Fiskdamm

Försäljning av kaffe.....

och varmkorv.

Diplomerad mjukkakebagare

Aktivitetshall i Måttssund

Måttssunds förskola, skola, intresseförening, idrottsförening, föräldralediga samt byamän har börjat arbeta för att få en aktivitetshall till byn.

Kontakter har tagits med fritidsförvaltning och skolstyrelse.

Det är viktigt att vi kan finna olika typer av aktiviteter som kan rymmas i en sådan lokal. Inte bara idrottsaktiviteter utan även annat. Det bör också vara en spridning på utbudet för olika åldersgrupper. Från barn till pensionärer.

Kan något företag vara med och dela på en lokal?

Skolförvaltningen har inte ekonomiska möjligheter att bygga och driva en hall själv. Det måste till fler intressenter.

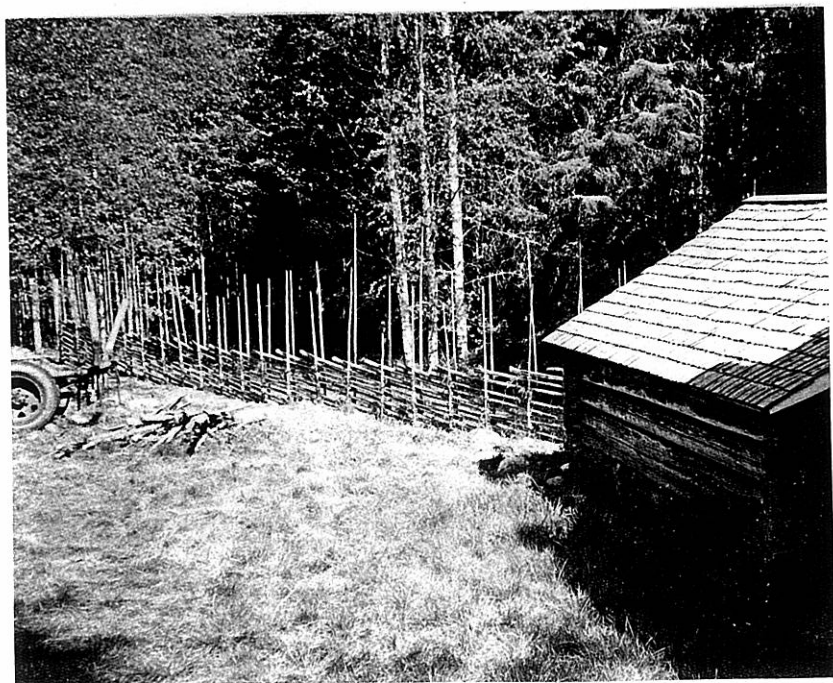
Tips och idéer tas gladeligen emot av ovanstående föreningar samt skola och förskola. Detta för att vi på ett bra sätt ska kunna gå vidare i arbetet.

Genom Solveig Engström

Gärdesgården på fäbodvallen

En dag i sommar fick jag veta att det sattes upp gärdesgård vid Innerbyns fäbodar. Men tyvärr sköt jag upp mitt besök där till två dagar senare och blev mycket besviken, när jag kunde konstatera, att arbetet redan var slutfört. Jag hade tänkt att få fotografera under arbetets gång och intervjua dem som gjorde jobbet. Men därav blev intet. En doft av tjära spred sig dock ännu över vallen. Jag har i efterhand fått skaffa fram lite fakta.

Arbetet var beställt och bekostades av Länstyrelsen. De som utförde det var företaget Gärdsgårdarna. Detta har tillkommit tack vare KUL-projektet som drivs av Luleå Kommun för att finna nya vägar till sysselsättning för långtidsarbetslösa på landsbygden.

Den nya hagen vid Innerbysbodarna

I den broschyr Gärdsgårdarna tagit fram, beskrivs arbetet och materialet enligt följande:

Materialet utgörs av granar, som är längre än 2 meter och har en rot-diameter mindre än 10 cm.

Haga är ett annat namn för gärdesgård.

Störrar kallas de stavpar som sätts ner i marken.

Troer kallas de långsgående stänger som ligger mellan störraren. Om rotdiametern är större än 6-7 cm kan de klyvas.

Bottentro är den troe som ligger längst ner med rotändan nedåt.

Nacktro är den troe vars ände blir den högsta punkten på hagen.

Ranbarkning görs genom att troer och störrar barkas med fyra långsgående ränder.

Band förbinder störrarna och bildar underlag för troan. De tillverkas av smågranar 75-150 cm som klyvs i två delar. Klyvningen av banden är det svåraste momentet i hela hagabygget.

För att förlänga gärdesgårdens livslängd doppas den del av stören som ska vara under markytan i tjära eller kuprinol. En annan metod, troligen den äldsta, är att bränna ytan.

En välbyggd gärdesgård kan ha en livslängd på 20-30 år.

I mina egna hemtrakter i Småland fanns också gärdesgårdar. Men i detta stenrika landskap omgärdades många gårdar och åkrar av stengärdesgårdar. Fördelarna med dessa var att de oftast små åkerlapparna befriades från en del sten och att gärdesgården, om den var välbyggd, i stort sett var underhållsfri. Men visst hände det att stengärdesgården ibland rasade på något ställe och måste repareras. Dessa gamla stengärdesgårdar liksom stenrösena i åkrarna räknas numera som kulturhistoriskt värdefulla och dess ägare kan erhålla EU-bidrag för att bevara dem.

Den skogsmark som tillhörde ett visst hemman var oftast sammanhängande och anslöt till gårdens övriga marker. I skogen var det gärdesgård av granvirke som gällde. Den måste vara i gott skick och avsynades och reparerades vid behov varje vår, innan djuren släpptes på bete. Gärdesgården mellan två hemman var uppdelad mellan dess ägare.

Här i Norrbotten gällde ett annat system. Flera bönder hade sina stugor och sommarlagårdar på en fåbodvall som låg i anslutning till deras sammanlagda skogsmark och där betade deras kor tillsammans.

Om stängsel och de tvister som dessa orsakade berättar Erik Nilsson på omstående sida. Hans artikel var införd i en jubileumsskrift som utgavs, när Lulebygdens Forskarförening fyllde tio år 1999. Den är här av utrymmesskäl något förkortad.

I.V.

Stänga ute och stänga inne

Ofta när man är ute i skog och mark träffar man på rester av gamla hagar som vittnar om stängsel mellan byar och grannar, men få av oss tänker väl på vilket väldigt arbete som låg bakom tillkomsten av dessa.

Enligt hagalängderna kallades råhagen mellan de olika byarna för skedhage (stjihåga) och kanske hade man en enklare variant av den inom byn. Den kallades enligt längderna för renhage eller rinhage (rondhåga?). Skedhagen beskrivs som en hage gjord av runda eller kluvna stänger, som var sju alnar långa. Stängslet var fem stänger högt med ett stavpar på varannan aln och varje par ihopsatt med tre band.

Måttsundsbönderna hade totalt 27 km stängsel att bevaka och syna varje vår, om man räknar både inombyshagen och råhagen. Hagen uppdelades efter skatt och för en bonde med 1 tunnlands hemman betydde detta 221 meter råhage mellan Alviksmaren i norr och Jaktviken i Kallax. Denne bonde skulle alltså göra 16 meter hage mot Alvik, 63 meter mot Gäddvik, 70 meter mot Antnäs och 72 meter mot Kallax. Till detta kom hagen inom det egna byalaget med 275 meter, alltså i runda tal 500 m hage.

Hagen skulle stå klar den 6 juni, så det var nog hetsiga dagar under våren med både vårbruk och hagbygge. Om inte hagen var klar inom den fastställda tiden, utdömdes böter och skadestånd. Hagen uppsattes genom byalagets försorg och den felande fick ensam stå för kostnaden. Att hagen var klar vid den tiden var nog nödvändigt, eftersom foderbrist ofta gjorde att korna måste släppas ut, medan snön ännu gick upp till knäna på de skuggiga ställen man passerade på väg till fäbodarna.

Hagarna gav upphov till många bråk dels mellan jordägare inom byn och dels med angränsande byars bönder. Ofta slutade tvisterna inför olika rättsinstanser.

Den äldsta bevarade hagalängden i Måttsund är daterad den 26 januari 1791. Då hade samtliga byamän i Antnäs instämt jordägarna i Måttsund med påståendet att de senare var skyldiga att inrätta hälften av en råhage mellan byarna från Öängsbäcken till Storträsket. Då hagen var möjlig att utsätta och dessutom behövlig, tillsattes häradsdomaren Per Persson Dryg och nämndemannen Erik Ersson i Avan att upprätta en hagalängd.

Fem år senare, 1796, skulle inombyshagen delas. Delningen fastställdes vid laga ting den 27 januari 1797. Helt eniga om delningen var man

inte, eftersom fem jordägare inte hade skrivit under och godkänt den. Två av de som inte godkänt den var änkor. Samtliga av de som skrev under gjorde det med bomärke. Hagadelningen tog tre dagar enligt protokollet.

En mer långdragen delning var den mellan Måttsund och Gäddvik. Måttsundsborna vägrade att stänga efter skatt och hävdade att hälften på varje byalag var rättvist. Gäddviksborna, med 2 mantal mot Måttsunds 5, menade att delningen skulle ske efter skatt, vilket också blev tingsrättens beslut.

Måttsunds byamän protesterade hos Lagmansrätten i Öjebyn, men detta hjälpte inte. Tingsrättens dom stod fast och Måttsundsborna fick stå för alla omkostnader. I protokollet från delningen kan man notera att hagen delades i 100-alnars-bitar som poängsattes efter markens beskaffenhet. När hela sträckan var uppmätt till 11.192 $\frac{3}{4}$ alnar fick lotten avgöra vilken del respektive by skulle svara för. För Måttsunds del blev början vid Storträsket. Att man var noga med mätningarna visas av att man t.o.m. delade den $\frac{3}{4}$ -aln, som var med i uppskattningen. För Måttsunds del blev det 7.493 $\frac{2335}{3664}$ alnar och för Gäddvik 3.699 $\frac{314}{3664}$ alnar.

Vad de båda byalagen sade åt varandra när de träffades vid hopsättningen av sina respektive delar skulle ha varit roligt att höra eftersom delningen varit så seg att få fastställd. Troligen var det inga vackra ord från Måttsundarnas sida eftersom de hela tiden dragit det kortaste strået och fått längsta hagen.

Den samlade virkesåtgången samt arbetstiden för de sammanlagt två mil hage som Måttsundsbönderna hade ansvaret för måste ha varit mycket stor. Allt gjordes ju inte på ett år, men när det hela var klart kvarstod ju stora underhållsskyldigheter, vilket hagasyneprotokollen vittnar om.

I byakistorna vimlar det av olika längder, som noga föreskrev vad var och en hade ansvar för. Fisket, kvarnen, väghållningen och brobyggnad är bara en del av det stora ansvar som låg på den som hade jord satt i mantal. Som synes var man aldrig arbetslös, utan arbete fanns det hur mycket som helst. Och var man frisk så var det ju livets krydda.

Min mor har berättat, att när hennes far dog, stod hennes mor ensam med två småbarn och en granne lär då ha sagt: "Vad tänkte karln på som la sig och dog när det såg ut att bli ett så gott år - och från all gammelhage?"

Erik G. Nilsson

Bystämman och jorddelningsreformer

Bystämman kallades byamännens sammankomster i de oskiftade byarna för överläggning om gemensamma angelägenheter, ofta i anslutning till bestämmelserna i byns byordning. Vanligen hölls en stämma på våren och en på hösten. Byns ålderman sammankallade byalaget med budkavle eller signaler med lur eller trumma. Efter de gamla byarnas splittring i samband med skiftena på 1700- och 1800-talen har på sina håll bystämmorna kvarlevt, liksom byalagen, för att besluta om gemensamma fisken, grustäkter och dylikt.

Storskifte

Svensk jorddelningsreform som igångsattes, närmast efter engelskt mönster, genom förordningar därom 1757 och 1762. Syftet var att samla de genom s.k. tegskifte starkt splittrade ägorna till ett fåtal ägolotter, enligt 1762 års förordning högst fyra lotter i vardera åker och äng per gård, för att genom de mera sammanhängande åkrar och ängsmarker varje gård därigenom erhöll möjliggöra en mera rationell drift. Då storskifte endast företogs efter byns egen begäran, genomfördes det endast i c:a hälften av landets byar, innan storskiftet under 1800-talets första årtionden ersattes av mera radikala former för jordskifte.

Enskifte

En omfördelning av ägorna inom en by, så att varje gård får ett enda sammanhängande område. Enskiftet i Sverige var en långt radikalare form av 1700-talets storskifte, som endast hade betytt en minskning av antalet ägolotter, men icke en uppsplittring av byarna. Enskiftet genomfördes på vissa håll i södra Sverige fram till 1827, då det ersattes av *laga skifte*.

Laga skifte

Svensk jorddelningsreform som 1827 ersatte äldre skiftesstadgar och gällde fram till 1928. Det innebar att de olika gårdarnas ägolotter omfördelades till en eller några få sammanhängande ytor. Under 1800-talets lopp åstadkom man härigenom en för ägornas brukande lämpligare indelning - byarna sprängdes och grundvalen lades för en utveckling av jordbruket, vilket hade hämmats av de oskiftade byarnas tungrodda kollektivism.

(Ur Bra Böckers Lexikon)

Skiften och avvitrning

I Luleå socken påbörjades *Storskiftet* från år 1771 men var inte fullbordat förrän omkring 1820. Det medförde dock inte några större förändringar i byarna. Enskiftet nådde aldrig våra trakter, men under åren 1840-43 genomfördes *Laga skifte* i Måttsund. Det innebar att vissa gårdar flyttades från den gamla bykärnan och att den odlade jorden omfördelades. Men någon sprängning av byn, som blev följden på andra håll i landet, handlade det inte om här.

Skogsmarken tillhörde fram till slutet av 1700-talet kronan, men bönderna hade rätt att ur skogen hämta timmer och ved för husbehov. År 1782 skedde för Måttsunds del den s.k. *avvittringen* då gränserna mellan byarna fastställdes och varje by och hemman tilldelades skogsmark i förhållande till dess mantal.

2000-talets bystämma

I norrländska byar lever ofta bystämman kvar, medan denna sammanlutning nästan helt försvunnit i syd- och mellansverige.

Jag tog kontakt med Thure Eriksson som är Måttsunds ålderman. Han berättade att man vanligen har en stämma per år, men att det händer att han kallar till extra stämma, om något ärende kräver snabb behandling. Till den ordinarie stämman kallas byamännen (jordägarna) genom affischering på anslagstavlorna.

I Måttsund finns det ännu oskiftad mark. Det är till exempel samtliga fäbodvallar, ett område vid Sågträsket, ett på Äggskär och hela ön Stora Hundskär. Vissa gamla vägar har bystämman ansvar för, såsom "gammelandsvägen" mot Gäddvik, Långbrovägen, Strätvägen och Norrabergsvägen. Byns fiskevatten tillhör också byamännen och för att få använda fasta fiskeredskap såsom ryssjor hålles varje år auktion på de olika avsnitten mellan rågångarna.

Ärenden som nyligen behandlats av bystämman är inköp av vägsladd och muddring som ska utföras vid hamnen i Sätet. Det är Hamnföreningen som har ansökt om att få muddra och lägga muddermassa på byns område vid hamnen.

Bystämman har också ansvar för bykistan, där gamla handlingar, protokoll och kartor förvaras.

I.V.

Måttsund

Fotot är sjuttiofem år gammalt. Byn var mycket gråare och naknare. Man ser påtagligt hur mycket vassare vintervindarna måste ha vinit då. Men fränsett igenvä

Läxgården är ny. Bara ett par byggnader till är borta. Den gamla bodan i Nisdåvisabäcken. Ett stycke ifrån låg länge en kvarnsten och skräpade. Möjligt är

Mellan uthusen och mangårdsbyggnaden i Nisdåvis sågs "separatistbönhuset" hundra år sen, tystnade, separatisterna blev gamla och ingen gick till predikan längre under 50-talet. Bönhuset slutade som ved.

Ja det gamla kortet ger en dyster bild av byn, men en ny vy skulle visa den nya. Om inte alla buskar vore i vägen!

Fotograf var Holger Groth. Fotot tillhör Luleå kommunarkiv.

maj 1927

inda ner till båtplatsen, och skogen är uthuggen neråt mot Skatabryggan. Det är kningen på senare tid har inte mycket ändrats i den gamla bebyggelsen.

ortom smedjan till vänster var möjligen det som var kvar av skvaltkvarnen i att den följde med när AK-arbetarna knackade makadam i stenröset ovanför.

Det övergavs så småningom, grollet mot kyrkan, som var ganska högljutt för re, huset stod tomt efter -39. En familj från Norge frös sig igenom i det en vinter

skolan och punktbebyggelsen på Myrbacken och nere i Sörosåte.

Ö.P.

Måttsund nr 11 Hans "Hä'sch"

Häschhemmanet har enligt mitt tycke ett av de vackraste lägena i vår by, i den del som kallas Sörsåtet. Men detta var inte från början platsen för gårdens hus. När hemmanet tillkom genom delning av Paal i mitten av 1600-talet var det Hans Nilsson, son till Nils Hansson i Paal, som blev dess ägare. Därefter har det ägts och brukats av samma släkt i ytterligare nio generationer.

Gårdens mantal var 19/64 medan Hans Nilssons bror Pähl, som blev kvar på hemgården, fick en större del, 59/128 mantal, på sin lott. Gårdshuset blev uppbyggda helt nära Paal, på ungefär samma plats som nuvarande Nöyåola, men flyttades vid skiftet på 1840-talet till sin nuvarande plats. Hans Nilsson hade minst två barn, Marget och Johan. Vid deras död uppges att modern hette Karin Nilsdotter. Marget gifte sig med Hans Johansson i Måttsund nr 14 och Johan övertog hemmanet efter fadern.

Johan Hansson var född 1666. Han gifte sig med **Cicilia Pärsdotter** som var född i Sävast. En son, Pär, föddes den 5 juni 1701 men dog troligen som helt liten, eftersom han aldrig blev antecknad i skrifteboken. Arendt föddes den 25 november 1702.

Ur 1728 års hemmansrannsaking:

Hans Nilsson nu Johan Hansson. Öpen jord 2 tl. 3 tl. i linda.

Sanddresvag åkerjord, svaga engar, slett skog, svagt mulbete, del i sågen, litet notfiske. Humlegård 20 stänger. Gården försvarlig. Blef byggd af Johan Hansson af sin (oläsligt) Son, och först öfvertalt Karlen som utgick soldat. Denne Åbo har år 1720 varet skrifven för 41 Kempes rota. En man utgått från hemmanet.

Näste bonde blev **Arendt Johansson**. Han tog först tjänst som soldat Kempe och tjänade som sådan för rote nr 41 i hustruns hemby Unbyn. Därifrån "transporterades" han 1728 till Måttsund och roten **Nybyggare**, den rote vars soldat bland andra Häschhemmanet hade att underhålla. Arendt hade redan som 18-åring gift sig med **Anna Christophersdotter**. Hustrun dog i samband med sitt fjärde barns födelse och enligt dödboken var hon född 1691, alltså 10-11 år äldre än maken. Inte heller barnet torde ha överlevt förlossningen, men i familjen fanns barnen Sigrid 4, Johan 2 och Barbro 1 år gamla. För att ta hand om dem och hemmet blev Brita Pärsdotter från nummer 10 Pärnösch piga i familjen. Två år efter Annas död gifte Arendt Johansson om sig med Brita. I det nya äktenskapet föddes nio barn men fyra av dem dog som små.

Vid 1750 års jordrannsaking beskrevs hemmanet:

"19/64 Mantal Skatte. Arendt Johansson innehafware af dette hemman berättas hafwa förswarl. hus och häfdade ägor, hwaraf åkerjorden upgafs til 2 1/2 tunnans utsäde; och ängarne af indrägt at en häst, 8 kor, 2 unga nöt och 4 får deraf underhålles. Hwartil hörer ... lass äng i Alwik."

Brita Pärsdotter avled enligt dödboken av styngsjuka (lunginflammation) 1758 och 1770 dog maken av lungsot. Ungefär tio år tidigare hade hemmanet överlåtits till sonen **Arendt Arendtsson** född 1736. Vid tiden för ägarskiftet littererades hemmanet M.12.

Två syskon från Kusmark i Skellefteå landsförsamling, barn till soldaten Johan Strål, hade sökt sig norrut ända till Måttsund. Det var **Margareta Johansdotter**, som bara var 15 år när hon 1749 för första gången antecknades som piga på Paalhemmanet, där hennes nio år äldre bror Nils Johansson blev dräng. Tre år senare gifte han sig med dottern i gården och blev bonde i Paal. Margareta flyttade till granngården Häsch, där hon blev Arendt Arendtssons hustru. Makarna fick fyra barn förutom en dödfödd flicka. Den ende sonen, som var äldst och född 1761, bar samma namn som fadern. **Arendt Arendtsson** j:r gifte sig med **Catharina Olofsdotter** född 1763 i Kallax nr 2 och blev näste ägare av gården. Hans syster Brita blev bondhustru på nr 14 Håra medan Margareta och Anna gifte sig med bröder till Arendts hustru Catharina och flyttade till Kallax. Här handlade det således om trefaldigt syskonbyte.

De sexton hemman (nu benämnda stamhemman), som fanns i Måttsund från slutet av 1600-talet numrerades då från 1 till 16. När något hemman delades försköts numreringen. Dessutom kombinerades siffran med en bokstav. Detta hände för Måttsunds del första gången vid 1700-talets mitt då nr 4 Erikläsch delades och stamhemmanet littererades D.4 och den utbrutna delen E.5. När Arendt Arendtsson j:r vid 1700-talets slut övertog Häsch var dess litterering P.15. Senare återgick man till kombinationer av bokstav och siffror där stamhemmanets nummer ingick. Därför kan man än i denna dag oftast se ur vilket stamhemman en fastighet är utbruten. De nya hemman som kommit till genom att delar ur flera stamhemman slagits ihop har däremot fått helt nya beteckningar t.ex 36:1 Engströms och 37:1 Härmanläsch. Efter Laga skiftet 1840-43 var Häschhemmanets nummer L.11:3.

Två bröder delar Häsch

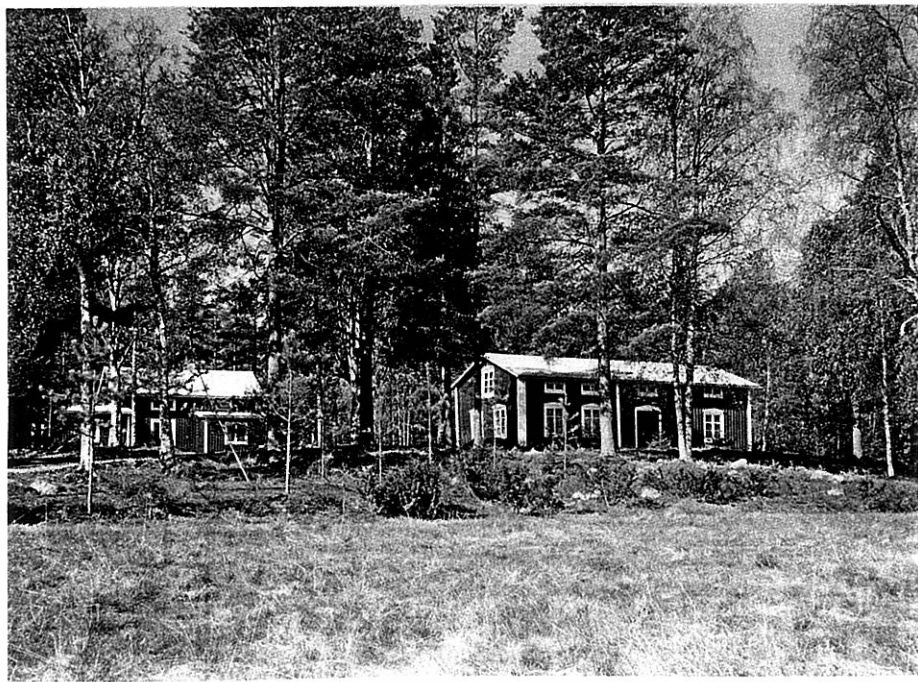
Arendt Arendtsson och Catharina Olofsdotter fick fem barn. Efter faderns död 1821 övertogs hemmanet av de båda sönerna Arendt född 1799 och Olof född 1803.

Troligen var båda med sina familjer bosatta i Häsch, men ägde var sin del, 19/128 mantal, av jorden. För Olofs räkning avstyckades bl.a. den mark som alltsedan dess benämnts Ollgårdan. **Olof Arendtssons** hustru **Anna Cajsa Ersdotter** kom från Ersnäs. Trettio år gammal och bara fyra och ett halvt år efter att de båda gift sig, dog Olof av tarmvred. De hade då hunnit få tre barn, den yngste bara åtta månader gammal. Ungefär hälften av deras hemmansdel avstyckades och såldes. Detta blev grunden till det hemman som senare kom att kallas nr 17 Ooll. Ägare till den andra delen blev Olofs syster Lisa Greta och hennes make Herman Olofsson som var född på nr 3 Äirik. Se Härmanåosch nedan! Arendt Arendtssons två andra döttrar flyttade från byn. Anna Cajsa gifte sig med soldaten Johan Kämpe i Unbyn och Britta Stina flyttade enligt husförhörsboken till Junkön.

Den tredje Arendt Arendtsson

Arendt gifte sig 1826 med **Brita Catharina Olofsdotter** född 1793 i Alvik. Makarna fick bara ett barn, dottern Cajsa Brita född 1827. Knappt tio år efter brodern Olof dog också Arendt 43 år gammal och året därpå Olofs hustru Anna Cajsa 37 år. Kvar på gården fanns Arendts hustru med sin egen 16-åriga dotter och svägerskans tre barn. Anna Cajsas båda döttrar var 14 och 15 år gamla och sonen Johan Aron 12 år. För flickorna blev det pigplatser medan deras bror en tid fick bo som "fattigbarn" hos sin faster Brita Catharina Olofsdotter. Senare blev han fosterbarn hos Anders Gustaf Andersson i nr 8 Nögårn. Efter att han 1869 gift sig, blev han bosatt i Kallax.

Samma år som Arendt Arendtsson dog genomfördes Laga skifte. Då beslöts att flytta gårdens hus från den dittillsvarande platsen inne i byn till en ny plats på "Öhn". För Häschgården innebar flyttningen ett läge 1700 alnar från den gamla platsen. Uppodlad mark fick lämnas mot betydligt sämre, mest obruten mark intill den nya gården. Dessutom tilldelades skiften i Rånningen. Men dit var det vid denna tid svårt att färdas på grund av att ordentlig körväg saknades. Men vad hade en fattig änka att säga till om?

Häsch huvudbyggnad ligger högt och vackert men det är många år sedan den användes som bostad.

1850 fick hon emellertid överlämna ansvaret för gården till dottern **Cajsa Brita Arendtsdotter** som då gifte sig med **Johan Jacob Johansson** född 1825 i Alvik. Av de nio barn, däribland ett tvillingpar, som föddes i äktenskapet fick sex leva till vuxen ålder. Den äldste sonen, som fick samma förnamn som fadern med valde Jansson som efternamn, gifte sig med änkan i Elias, Maria Nordqvist. Hans bror Isak Aron dog av lungsot endast 25 år gammal.

Nils Petter född 1857 blev Häschhemmanets näste ägare. Hans två år yngre bror Adolph flyttade i november 1894 till Luleå, där han avled två månader senare och den yngste brodern, Olof Gustaf, emigrerade till Nordamerika. Hans öde där är okänt, eftersom anförvanterna aldrig fick något livstecken från honom.

Familjens enda dotter, Cajsa Brita född 1855 förblev ogift. Hon tjänade som piga i olika gårdar innan hon blev skolstäderska sedan Måttunds Folkskola byggts och invigts 1909. Hon innehade den tjänsten ett tiotal år och hade sin bostad i skolhusets övervåning. Därefter kom hon till ålderdomshemmet i Rutvik, där hon avled 1935.

Nils Petter Johansson gifte sig med **Emma Maria Palmgren** född 1862 i nr 2 Gusta. Makarna fick sex barn, först fyra söner, Arvid 1891, Villiam 1892, Edvin 1895 och Ernst 1897. Yngst var döttrarna Emmy 1901 och Hulda 1903. Dessutom hade en dotter dött strax efter födseln.

Yngsta dottern var bara tre och ett halvt år gammal när barnen miste sin mor. Emma drabbades liksom så många andra av lungsot och avled 44 år gammal. Några år senare gifte Nils Petter Johansson om sig med **Anna Fredrika Johansson** från Ängesbyn.

Häsch delas igen

Sonen Villiam emigrerade till USA 1912. Hans tre bröder delade Häschhemmanet. Edvin blev kvar på den gamla gården medan Arvid och Ernst byggde nya hus i Råningen, där gårdens utägor fanns.

Emmy utbildade sig till sjuksköterska. Hon avled ogift redan 1934. Hulda emigrerade till USA, men efter några år där återkom hon omkring 1930. Hon avled 1952.

Edvin Johansson gifte sig 1926 med sin kusin **Hanna Palmgren** från Gusta. De fick först tre barn mellan åren 1926 och 1929 som alla dog vid en till två månaders ålder.

Makarna var varma företrädare för den religiösa gren av svenska kyrkan som fått beteckningen Separatister. Under 1800-talet och tidigare delen av 1900-talet hade rörelsen många medlemmar i Måttund. Det hölls gudstjänster, först i hemmen, men senare i ett särskilt bönhus. Se fotot på mittuppslaget! Det var lekmän som höll i gudstjänsterna och en av dem var Edvin Johansson. Bönhuset hade tidigare varit bagarstuga i Håmbäl och legat strax intill boningshuset ovanpå den jordkällare som ännu finns där.

1933 föddes Edvin och Hanna Johanssons son Gunnar. Trots ett svår muskelsjukdom, som drabbade honom vid unga år och efterhand har förvärrats, har Gunnar ett glatt humör och med sin kristna livssyn klagat

han aldrig. Det är roligt att samtala med honom. Han förvånar många genom att kunna berätta så mycket om gångna tider, sådant han fått berättat för sig av föräldrarna och andra som inte längre finns. Tack vare ett otroligt minne kan han vidareförmedla uppgifterna till andra. Gunnars konstnärliga begåvning kan många glädja sig åt, inte minst alla som besöker Medborgarhuset, där numera flera av hans alster pryder väggarna. Ett reportage var infört i Måttsundarn nr 4. Där fanns också prov på en annan av Gunnars gåvor, diktandet. Här följer ännu en. Den passar kanske inte in just nu. Men tiden går fort. Redan efter jul går vi mot ljusare tider.

Våren
Vårens ljusa tid är inne
snart i fägring marken står
Glädje blir i varje sinne
utav allt man njuta får.

Fåglars sång så härligt ljuder
runt kring hela Sveriges land
Lummig grönska marken bjuder
ifrån fjäll till havets strand.

Härmanåosch

Herman Olofsson var född 1791 på hemman nr 3 Äirik. Han skrevs först som dräng, senare som inhyses, hos svärfadern Arendt Arendtsson. 1836 blev han "bonde" sedan han förvärvat 1/16 av svågern Olof Arendtssons hemmansdel. Gården fick nya hus, littereringen L.11:2 och namnet Härmanåosch efter dess förste ägare. Hustrun **Lisa Greta Arendtsdotter** var född 1796 och dotter till den andre av tre generationers Arendt Arendtsson. Lisa Greta födde före äktenskapet en dotter, Caisa Lisa. Hon var dövstum och vistades hela livet i hemmet, först hos föräldrarna och senare hos sin bror. Hon fick inte mindre än elva syskon födda mellan åren 1821 och 1841. Den yngste, Herman, dog som barn drygt ett år gammal. Ytterligare två barn dog i 12-årsåldern. Flera av barnen arbetade under några år som pigor eller drängar i Luleå. Johan Aron och Nils Erik gifte sig och bildade familjer där. Nils Erik drev åkerirörelse. Som sådan var han välkänd för luleåborna. Han fick öknamnet "Döden" för att han var så blek och ljuslagd. När han stod utanför Stadshotellet med sin hästdroska och väntade på någon av stadens herremän, myntades ett talesätt: "Drick ur ditt glas, för Döden väntar på dig!"

Brodern **Olof Gustaf Hermansson** född 1834 blev näste ägare av Härmanåsch. Dessutom förvärvade han 1/32 mantal av sin fars hemgård Äirik och kunde därmed utöka hemmanets areal. Han gifte sig 1865 med **Gustava Sundqvist** från Pärnösch. Av deras sju barn dog två som helt små. En son dog av difteri elva år gammal. Dottern Hilda gifte sig med Vilhelm Larsson i nr 4 Erikläsch. Hennes systrar Augusta och Anna gifte sig också, men båda dog unga. Augusta efterlämnade fyra små barn och Anna en fyra månader gammal dotter.

Gustava Sundqvist 1835 - 1896

Deras bror **Nils Erik Hermansson** 1876-1956 blev näste bonde i Härmanåsch. Hustrun **Emma Larsson** 1881-1962 var född i Långnäs och dotter till fältjägaren Axel Larsson Uhr. Makarna fick tolv barn, men fem av dem dog som barn eller helt små. Äldste sonen Gottfrid var hela livet bosatt i Härmanåsch men arbetade under många år som skogsarbetare och därefter fram till pensioneringen på Norrbottens Järnverk. Han dog ogift 1989 och var då 85 år gammal. Verner född 1907 och Lennart född 1916 gifte sig med systrarna Ebba och Märta Sundqvist från Kallviken och blev båda bosatt där. Verner avled 1990 och Lennart 1997. **Gunnar Hermansson** född 1913 förblev ogift, men var den som fortsatte att bruka Härmanåsch. Han dog 1990. Erik gifte sig med Ingrid Johansson från Päräisch. Makarna bodde i Måttsund på Långbackavägen 50. Erik avled 1996. Kvar i livet är Ansy född 1914 samt Yngve född 1923. Ansy var gift med Lage Ahlström. Hon bor i Bergnäset. Yngve är bosatt i Luleå. Han var gift med Alette Oscarsson från Lääks som avled redan 1961.

Syskonen Hermansson 1986

Stående: Ansy 72, Lennart 70, Erik 65, Yngve 63

Sittande: Gottfrid 82, Verner 79, Gunnar 73

Härmanåsch ägs och bebos nu av Verners son **Olov Hermansson** med hustru **Gurli** och på gården finns får och nötkreatur av blandras för köttproduktion.

Häsch bomärke

Härmanåosch

Häshråningen

Åt bröderna Ernst och Arvid Johansson från Häsch avstyckades var sin del av föräldragården från dess ägare i Rånningen. **Ernst Johanssons** hustru var **Signe Hansson** från Skäret. Ernst och Signe fick sönerna Martin, Olle och Arne. **Martin Johansson** med hustru **Gurli** och döttrarna Birgitta och Elisabet bor ännu i Rånningen i nya villor, medan de gamla husen på gården har blivit inlösta av Vägverket sedan E4:an nyligen breddats. Den gula mangårdsbyggnaden, där Martins son Kenneth med familj senast har bott, finns ännu och används tillfälligt av Vägverkets personal. Olle Johansson bor i Sollentuna. Brodern Arne var också bosatt i Stockholms-trakten men avled 1986. Ernst var i sitt nittionde år när han dog 1987 och Signe hade vid sin död 1993 fyllt 94 år.

Arvid Johanssons hustru **Augusta Sundvall** var född i Hertsön. De fick barnen Östen, Joel, Astrid och Aina. Deras gårdshus, som var belägna på andra sidan av vägen, är sedan åtskilliga år borta. Också de blev inlösta av Vägverket medan gårdens markområden nu ägs av Martin Johansson. Arvid dog 1974 och Augusta 1983. Östen är bosatt i Luleå där också Joel bodde när han avled 1999. Astrid, gift Sundström, bor i Gäddvik och Aina med familj bor i Boden.

Kusinmöte i Måttsund

Helgen den 15-16 juni träffades elva kusiner (varav några inte träffats tidigare) i Måttsund. Språket under sammankomsten var svenska och engelska, eftersom en av kusinerna, Peter Pearson från Chemainus på Vancouver Island i British Columbia, inte talar svenska.

Kusinerna från vänster: Birger, Sonja, Peter, Bertil, Henry, Inga-Lill, Anna-Lisa, Monica, Siri och Solveig (På bilden saknas Jan Palmgren).

Bakgrunden är en (djupt tragisk) familjeseperation i början av förra seklet, när vår gemensamma momor/farmor, Teresia Palmgren, efter sitt sjätte barn drabbades av en barnsängspsykos, vilken med dåtidens läkekonst inte gick att häva; Teresia hamnade i sluten sjukhusvård. Hennes make, vår morfar/farfar Henrik Palmgren, tog efter något år med sig äldsta dottern Astrid (då tolv år gammal) och emigrerade till British Columbia i Kanada. Övriga barn hamnade i andra familjer och tre av dem kom att växa upp i Måttsund: Dagmar hos sin moster Elina i Knäbb, Agda hos familjen Nilsson i Pärnösch och Martin isi Jonsors i Sörsåte.

De tre syskonen Martin, Agda och Dagmar Palmgren
som växte upp i olika fosterhem i Måttund.

Valborg kom till sin moster och familjen Stålbarm på Hindersön och Karl till sin moster Angelika i Malmberget.

Något senare for Martin och Karl över till sin pappa Henrik i Kanada, så att tre barn slutligen växte upp i Kanada och de tre övriga i Sverige (två i Måttund, en på Hindersön).

Samtliga av dessa Henriks och Teresias barn har nu gått bort, och vi, deras sjutton barnbarn beslöt i vintras att försöka ordna ett kusinmöte (vilket alltså ägde rum den 15 juni).

Tio kusiner kunde komma till mötet:

Det var Agdas barn Sonja Mirell, Luleå, Siri Mirell, Korpilombolo, Henry Mirell, Stockholm, Solveig Jatko, Korpilombolo, Inga-lill Mörtberg, Sattajärvi, Monika Mirell, Haparanda och Anna-Lisa Mirell, Boden.

Från Chemainus i Kanada kom Astrids son Peter Pearson. De två övriga var Dagmars söner Birger Öström, Göteborg och Bertil Öström, Måttund. Jan Palmgren från Boden var förhindrad att komma första dagen men slöt upp på söndagen.

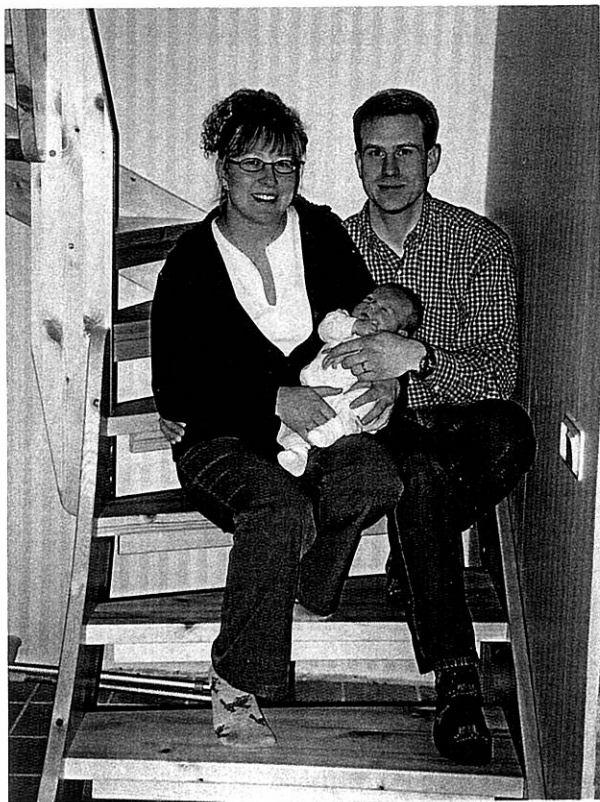
Forskning pågår. Syskonen Mirell samlas kring Nanny Öhvall, som redogör för en del av släktens historia i Måttund.

Sommardagen var varm och solig och Måttund visade sin vackraste sida under sammankomsten. Ett besök i Måttunds inre fäbodrar hann vi också med, liksom några timmar på spelmansstämman i Gammelstad dagen därpå. Att möta kusinerna samlat, som vi gjorde, var både trevligt och intressant; helt klart ett av livets fina minnen för oss alla.

Bertil Öström

Ny i byn

Jag heter Anton och är sju veckor gammal. Jag skulle vilja presentera mig och min familj eftersom vi är nykomlingar i byn. Mamma och pappa heter Anna-Lena och Jonas. Vi bor i det gula nybyggda huset på Skogsbrynet. Mamma och pappa bestämde att vi skulle flytta hit eftersom de tyckte att det är trevligare ute på landet än på Malmudden där de bodde tidigare.

Jag trivs jättebra här i Måttund. På dagarna brukar jag gå ut på promenader tillsammans med mamma, annars sover och äter jag mest. I sommar ska vi åka ut i skärgården för mamma och pappa gillar att åka båt. När jag blir äldre ska pappa lära mig att köra båten. Mamma gillar att dansa men med mig i magen blev det lite tungt att bugga och nu tror jag att hon har svårt att hinna med det.

Pappa och mamma håller fortfarande på att bygga på huset vi bor i. Jag undrar just när det blir klart.

Det är i alla fall tur att vi hann flytta in innan jag föddes! Jag kom precis en vecka efter att de flyttat in.

Än har jag inte hunnit uppleva så mycket i mina dagar men Måttund verkar vara ett mysigt ställe att bo på!

Sörbyarna - ett fotbollslag

Det är ett gäng pojkar födda 1990 som gillar att spela fotboll. Ett samarbete mellan IK Örnen och Ersnäs IF (Alviks IK ville inte vara med) gör det möjligt för dem att spela i sin hemmaklubb. Pojkarna kommer från Måttund, Ersnäs och Antnäs och därför är **Sörbyarna** ett passande namn. Det är tredje året de spelar ihop, tidigare har de spelat med Ersnäs/Örnen och Alviks IK. Tränare är Christos Christodolu från Antnäs och Mats Isaksson från Ersnäs.

Vi ska speciellt gratulera dem för att det är 2:a året i rad som de tar vinteruppehåll med seriesegern i sin hand.

På försommaren var de med i "Piteå Summer Games" och kom till kvartsfinal men förlorade där mot Piteå med 3-1. De har även varit och spelat "BD Open-cupen" i Kalix, där de blev poolsegrare och fick spela finalmatchen, men den förlorades med 3-1 mot Gällivare.

Nästa år är det 11-mannaspel som väntar och vi hoppas det går lika bra då och önskar dem Lycka till!

Läs mer om pojkarna på deras hemsida

Om traditioner

Visst är det väl härligt med traditioner? Sådana som gör att bybor träffas och att också "gamla" måttsundare lockas tillbaka för att återse vänner och tidigare grannar.

En av de traditioner som Intresseföreningen skapat är Måttsundsdagen. Och så länge vi har Eva Jonsson som festgeneral och sammankallande fungerar det. Med god hjälp av storsyster Lena håller hon i alla trådar.

Liksom de flesta tidigare Måttsundsdagar hade vi i år ett strålande väder. Ja det kanske rent av var alltför strålande. Många orkade inte vara kvar hela dagen i den gassande solen. Fin underhållning bjöds av trollkarlen Jonny Nilsson. Det var kanske i första hand barnen som roades av hans trixande. Torgny Wikström underhöll med sång och musik. Honom har vi hört förut och eftersom många önskat att han skulle engageras igen, kanske han rent av håller på att bli en tradition han också.

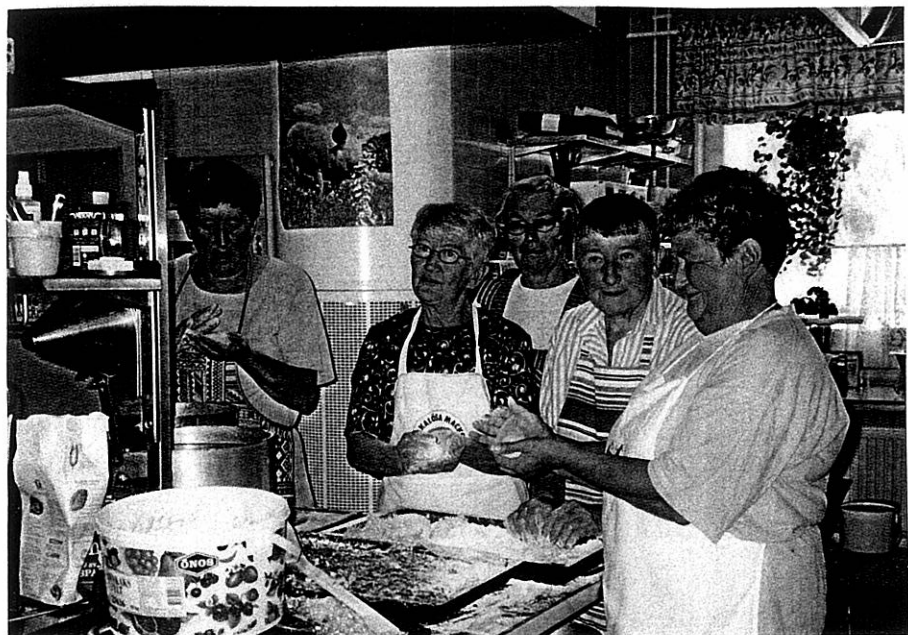
Tack vare alla företagare och privatpersoner som skänker vinster till lotterier och genom försäljning av palt, hamburgare, våfflor m.m. blir det ett överskott till föreningens kassa. Därför kan byborna ibland bjudas på en del, t.ex. korv och kaffe vid majbrasan, adventsfikat, adventsgran, julblommor till äldre samt denna tidning. Men utan att många ställer upp med arbetskraft vid de olika arrangemangen skulle det inte fungera. Tack alla ni som jobbar!

Byakavalkaden i Måttsundsgården där alla sörbyarna medverkade har jag bara hört positiva omdömen ifrån. Den anordnades för att fira att Folkhälsoinstitutets utsett Luleå till **Årets kommun 2002** för "*ett helhetsperspektiv i arbetet för landsbygdens utveckling*".

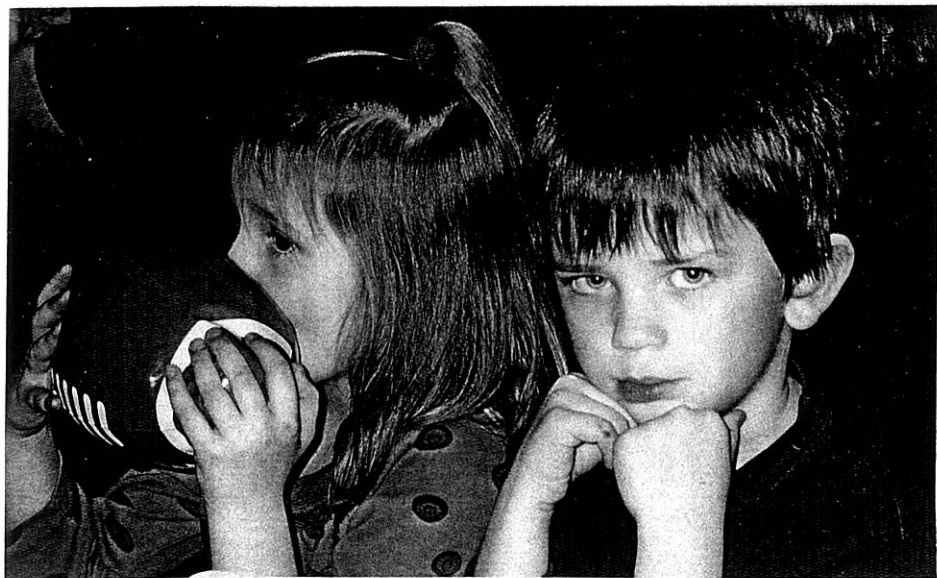
Tyvärr var jag förhindrad att själv vara med, men Eva refererar på sidan 7. Många har önskat att detta arrangemang ska återkomma. Och varför inte?

Årets sista sammankomst, adventsfikat i Medborgarhuset, lockade också mycket folk. Kören Lust, vars ledare är Lisette Holmqvist, sjöng med liv och verklig lust och bjöd på en kanske lite annorlunda reportoar. Applåderna visade att deras framträdande uppskattades.

I.V.

Paltrullning inför Måttssundsdagen.

Nelly och Joar på Adventskafé samsas i mormor Ann-Maries knä.

God Jul
och
Gott Nytt År

önskar
Måttunds
Intresseförenings
Styrelse

